

DISPOSICIONS**DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA, PESCA I ALIMENTACIÓ****RESOLUCIÓ ARP/763/2017, de 30 de març, per la qual s'aprova el Quadern de Normes Tècniques de la producció agroalimentària ecològica.**

La producció agroalimentària ecològica és un sistema general de gestió agrícola i producció d'aliments que combina les millors pràctiques ambientals, un elevat nivell de biodiversitat, la preservació de recursos naturals, l'aplicació de normes exigents sobre benestar animal i una producció conforme a les preferències de determinats consumidors per productes obtinguts a partir de substàncies i processos naturals que contribueixen a la protecció del medi ambient i al desenvolupament rural.

Aquest sistema de producció és regulat pel Reglament (CE) 834/2007 del Consell, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics i pel qual es deroga el Reglament (CEE) 2092/92, i pel Reglament (CE) 889/2008 de la Comissió, de 5 de setembre, pel qual s'estableixen les disposicions d'aplicació dels requisits bàsics establerts en el Reglament (CE) 834/2007.

La normativa europea preveu que les autoritats competents dels estats membres poden establir determinades disposicions d'aplicació de l'esmentat marc jurídic. A Catalunya, aquestes disposicions es recullen en el Quadern de Normes Tècniques.

L'evolució del sector de la producció ecològica a Catalunya i de les disposicions de la normativa general ha comportat la revisió de les actuals normes tècniques de la producció agrària ecològica d'acord amb els nous requeriments. A més, s'han desenvolupat unes normes específiques per a la producció ecològica de polletes per a la producció d'ous i per a la producció de guatlles d'engreix. Així mateix, també s'han simplificat les actuals normes, a fi d'aclarir i millorar-ne la comprensió.

Conseqüentment, s'ha vist que calia actualitzar les normes tècniques de la producció agroalimentària ecològica i derogar el contingut de l'anterior Quadern de Normes Tècniques de la producció agrària ecològica que es va aprovar mitjançant la Resolució AAM/951/2012, de 15 de maig.

En conseqüència, i en ús de les atribucions que m'han estat conferides,

Resolc:

1. S'aprova el Quadern de Normes Tècniques de la producció agroalimentària ecològica, el qual estarà publicat en el portal temàtic institucional de la producció agroalimentària ecològica (www.eco.gencat.cat).

Les normes incloses en aquest Quadern són d'obligat compliment per a tots els operadors de la producció agroalimentària ecològica de Catalunya.

2. Queden derogades:

- la Resolució AAM/951/2012, de 15 de maig, per la qual s'aprova el Quadern de Normes Tècniques de la producció agroalimentària ecològica.

- la Resolució AAM/1150/2012, de 7 de juny, per la qual es modifica la Resolució AAM/951/2012, de 15 de maig, per la qual s'aprova el Quadern de Normes Tècniques de la producció agroalimentària ecològica.

Barcelona, 30 de març de 2017

Teresa Masjuan Mateu

CVE-DOGC-A-17101048-2017

Directora general d'Agricultura i Ramaderia

(17.101.048)

QUADERN DE NORMES TÈCNIQUES DE LA PRODUCCIÓ AGROALIMENTÀRIA ECOLÒGICA

Índex

Secció 1. Disposicions d'aplicació generals sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics (pàgina 2).

Secció 2. Normes de producció específiques aplicables a les explotacions de cunicultura ecològica (pàgina 5).

Secció 3. Normes de producció específiques aplicables a les explotacions d'helicultura ecològica (pàgina 7).

Secció 1. Disposicions d'aplicació generals sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics.

1. Àmbit d'aplicació

En aquesta secció s'estableixen una sèrie de disposicions generals que afecten a la producció i etiquetatge dels productes ecològics, relacionades amb les normes establertes pel Reglament (CE) 834/2007, del Consell, de 28 de juny de 2007, i pel Reglament (CE) 889/2008 de la Comissió, de 5 de setembre de 2008.

2. Prohibició d'utilitzar organismes modificats genèticament

⇒ *[article 9 del Reglament (CE) 834/2007]*

La certificació d'agricultura ecològica és retirada d'aquelles llavors o material de reproducció vegetativa en els quals l'entitat de certificació constati la presència d'OMG.

3. Normes de producció vegetal

⇒ *[article 12 del Reglament (CE) 834/2007]*

El conreu d'un adob en verd haurà de tenir una durada mínima de 70 dies.

4. Normes de producció ramadera

⇒ *[articles 14 del Reglament (CE) 834/2007 i 10.4 i Annex III del Reglament (CE) 889/2008]*

4.1 Els pollastres i galls dindis d'engreix, fins a 4 setmanes d'edat, podran estar confinats a una densitat de 24 animals /m², amb un màxim de 21 kg pes viu/m².

4.2 S'estableixen les superfícies mínimes interiors i exteriors d'allotjaments fixes per a guatlles d'engreix:

- Superfície mínima coberta: 68 animals/m², amb un màxim de 21 Kg de pes en viu/m².
- Superfície mínima a l'aire lliure: 0,48 m² (d'espai disponible en rotació per plaça) tenint en compte que no s'haurà de superar el límit de 170 kg N/ha /any.

4.3 S'estableixen les superfícies mínimes interiors dels allotjaments per a la cria de polletes destinades a la producció d'ous per interval d'edat:

- Superfície mínima coberta per a polletes de 0 a 8 setmanes: 24 animals/m², amb un màxim de 21 Kg de pes en viu/m².
- Superfície mínima coberta per a polletes de 9 a 18 setmanes: 15 animals/m², amb un màxim de 21 Kg de pes en viu/m².

⇒ *[articles 14.1 b) del Reglament (CE) 834/2007 i 12.3 del Reglament (CE) 889/2008]*

4.4 S'estableixen les capacitats màximes per galliner:

- 32.400 guatlles d'engreix.
- 10.000 polletes destinades a la producció d'ous de 0 a 8 setmanes d'edat.
- 3.300 polletes destinades a la producció d'ous de 9 a 18 setmanes d'edat.

⇒ *[articles 14 del Reglament (CE) 834/2007 i 12.5 del Reglament (CE) 889/2008]*

4.5. Les races d'aus de corral de creixement lent reconegudes a Catalunya, en l'àmbit de les normes de producció agroalimentària ecològica, són:

- Pollastres penedesencs
- Pollastres del Prat
- Pollastres empordanesos

Es poden reconèixer altres races de creixement lent, sempre i quan hagin estat autoritzades com a tals per una altra autoritat competent.

4.6. L'edat en el moment del sacrifici serà, com a mínim, de 42 dies per a les guatlles.

⇒ [articles 14 del Reglament (CE) 834/2007 i 18.1 del Reglament (CE) 889/2008]

4.7. Les intervencions doloroses, com són les mutilacions, només es permetran prèvia autorització de l'autoritat competent.

4.8. No es justifica una mutilació si abans no s'han adoptat totes les mesures estructurals, ambientals, de maneig i alimentació que contribueixin a minimitzar la necessitat de realitzar les mutilacions. El veterinari de l'explotació verificarà que els factors anteriorment citats es troben dins dels paràmetres adequats.

4.9. El titular de l'explotació haurà de sol·licitar, cada vegada que sigui necessari, la intenció de realitzar intervencions com les mutilacions, indicant el nombre d'animals afectats i adjuntar la declaració responsable per realitzar mutilacions del bestiar signada pel veterinari responsable de l'explotació, si s'escau. En el moment en què es modifiquin les condicions i/o mesures que la van justificar caldrà presentar una nova declaració responsable per realitzar operacions de mutilacions al bestiar.

4.10. Es prohibeix el retall de dents dels garrins. Es podrà autoritzar el poliment o raspat de dents dels garrins per un període determinat.

4.11. El retall de bec només podrà afectar, com a màxim, a 1/3 part de la longitud del bec.

⇒ [articles 14 del Reglament (CE) 834/2007 i 22 del Reglament (CE) 889/2008 i annex VI]

4.12. Quan l'alimentació dels animals remugants no aporti les quantitats suficients de vitamines A, D i E, els operadors podran afegir vitamines sintètiques A, D i E idèntiques a les vitamines naturals dins les racions alimentàries. Els operadors han de conservar els documents per acreditar l'ús d'aquestes substàncies.

⇒ [articles 14 del Reglament (CE) 834/2007 i 23 del Reglament (CE) 889/2008]

4.13. El període de descans en que els patis romandran buits serà de 40 dies, mentre que la durada del buit sanitari de les zones cobertes coincidirà amb el període establert legalment.

5. Productes i substàncies utilitzats en l'activitat agrària i criteris per a la seva autorització

⇒ [articles 16.1.f) del Reglament (CE) 834/2007 i 95.6 del Reglament (CE) 889/2008]

5.1. Amb l'objectiu de netejar i evitar incrustacions en els locals i instal·lacions utilitzades per a la producció vegetal, incloses les d'emmagatzematge en les explotacions agràries, s'autoritza l'ús dels següents productes:

- Àcid sulfúric
- Àcid acètic
- Àcid cítric
- Hidròxid sòdic, hidròxid càlcic
- Carbonat sòdic
- Hipoclorits
- Peròxid hidrogen, àcid peracètic
- Alcohols (etanol, propan-1-ol, propan-2-ol)
- Ozó

6. Règim de control

⇒ [articles 28.2 del Reglament (CE) 834/2007]

6.1 Els operadors que comercialitzen productes agroalimentaris ecològics destinats directament al consumidor final quedaran exempts del compliment del règim de control en els següents casos i/o activitats:

- i) Productors i/o elaboradors exclusius de productes ecològics sotmesos a control que també comercialitzin els seus propis productes al consumidor final i que no comercialitzin productes de tercers, excepte si es tracta de productes ja envasats i etiquetats per al consumidor final que no reben cap preparació, manipulació o fraccionament posterior. Aquests operadors han de notificar a l'entitat de control aquesta activitat.
- ii) Cooperatives i associacions de consum legalment constituïdes que compren productes ecològics i els subministren exclusivament als seus socis.
- iii) La comercialització de productes ecològics que ja es troben envasats i etiquetats per al consumidor final i que no reben cap preparació, manipulació o fraccionament i que a l'etiquetatge d'aquests no constin com a responsables del producte.
- iv) Punts de venda de productes ecològics que són fraccionats directament a la vista del consumidor final, sense patir cap mena de transformació, i directament des del seu envàs o contenidor original, sempre que el valor de compra acreditat d'aquests no sobrepassi els 6.000 euros anuals. Aquests operadors han de notificar a l'entitat de control aquesta activitat.

6.2 Els operadors que comercialitzin productes ecològics que ja es troben envasats i etiquetats per al consumidor final i que no reben cap preparació, manipulació o fraccionament i que no constin com a responsables a l'etiquetatge i que no siguin ni importadors ni exportadors, podran voluntàriament estar sotmesos al règim de control de la producció agrària ecològica.

Secció 2. Normes de producció específiques aplicables a les explotacions de cunicultura ecològica.

1. Àmbit d'aplicació

1.1 Aquesta secció és d'aplicació a tots els operadors es dediquin a la cria de conill domèstic i que vulguin comercialitzar els seus productes amb els distintius de la producció agrària ecològica.

1.2 Els productors de conills ecològics estan sotmesos al Reglament (CE) 834/2007 del Consell i al Reglament (CE) 889/2008 de la Comissió. Les disposicions que s'estableixen a continuació complementen les disposicions del Reglament (CE) 889/2008.

2. Procedència dels animals

2.1 Els conills d'engreix destinats a la comercialització hauran d'haver nascut i estat criats segons les normes de la cunicultura ecològica.

2.2 Es podran introduir animals no ecològics en una explotació amb fins de cria únicament quan no es disposi d'un nombre suficient d'animals ecològics i sempre que es compleixin les condicions següents:

- a) Quan es constitueixi per primera vegada un ramat, els llogrons no ecològics es criaran segons les normes de la producció agrària ecològica des del deslletament. A més, els animals reproductors que entrin al ramat no podran tenir més de 4 mesos.
- b) Per poder reposar els animals reproductors, es podran introduir anualment fins un 20% de femelles nul·líparas no ecològiques en un ramat ecològic. Aquest percentatge es calcula sobre el total d'animals adults presents a l'explotació.
- c) Aquest percentatge pot elevar-se fins al 40%, subjecte a l'autorització prèvia de l'autoritat competent, en els casos següents:
 - Quan s'emprenqui una important ampliació de l'explotació.
 - Quan es procedeixi a un canvi de raça.

3. Conversió dels animals

3.1 Qualsevol animal no ecològic que entri en una explotació ecològica haurà de passar un període de conversió mínim de 3 mesos.

3.2 Els animals reproductors que ja estiguin a l'explotació en el moment en que s'inicia l'activitat segons les normes de la producció agrària ecològica, així com els seus productes, podran ser ecològics després de passar el període de conversió establert en el punt anterior.

4. Allotjaments i mètodes de cria

4.1 Es prohibeix la producció de conills ecològics i no ecològics en una mateixa explotació.

4.2 Els conills han de tenir accés a espais a l'aire lliure. Aquests espais podran ser parcialment coberts.

4.3 Els animals s'hauran de criar sobre el sòl. Aquest sòl ha d'estar constituït per terra ferm i no està permès l'ús de reixetes.

4.4 És obligatori l'ús de jaç en tots els cubicles on hi hagi animals, constituït per palla o altres materials naturals no tractats químicament. Aquest jaç s'haurà de mantenir net i sec.

4.5 Les superfícies mínimes dels allotjaments per a conills seran les següents:

- Per a les femelles i els mascles reproductors: 2 m² per animal.
- Per a cada llogró des del deslletament al sacrifici: 0,2 m² per animal.

- Per als animals de reposició (des de finals d'engreix i fins als 6 mesos d'edat):
0,5 m² per animal.

4.6 Per raons sanitàries, s'ha de realitzar un buit sanitari dels allotjaments entre la producció de diferents lots d'animals. Durant aquest període, els allotjaments i els equips de producció només és podran netejar i desinfectar amb productes inclosos en la part 1 de l'annex VII del Reglament (CE) 889/2008. Si s'escau, la durada del buit sanitari de les pastures ha de ser, com a mínim, de 40 dies.

4.7 La càrrega ramadera total haurà de ser tal que no superi els 170 quilograms de nitrogen anuals per hectàrea de superfície agrícola. Per calcular la càrrega ramadera s'utilitzaran les taules de coeficients de generació de nitrogen aprovades pel DAAM.

5. Gestió dels animals

5.1 La primera cobrició de les femelles de reposició no podrà efectuar-se abans dels 4 mesos.

5.2 El cobriment es realitzarà en el cubicle del mascle i es realitzarà, com a mínim, 30 dies després del part.

5.3 El deslletament es realitzarà, com a mínim, als 30 dies.

5.4 Els conills destinats a la producció de carn no es podran sacrificar abans dels 90 dies d'edat.

6. Alimentació

6.1 Els conills s'alimentaran amb matèries primeres ecològiques. S'hauran de satisfer les necessitats nutritives de cadascuna de les etapes productives dels animals.

6.2 Els llogrons hauran de ser alimentats amb llet natural, preferentment de la mare.

6.3 Un mínim d'un 60% (referit en matèria seca) de la ració haurà d'estar constituït obligatòriament per farratges.

6.4 La incorporació d'aliments en conversió en la ració dels animals s'estableix a l'article 21 del Reglament (CE) 889/2008.

6.5 Els additius, auxiliars tecnològics i altres productes utilitzats en alimentació animal es poden utilitzar en producció agrària ecològica sempre i quan estiguin inclosos en l'annex VI del Reglament (CE) 889/2008.

7. Profilaxi i tractaments veterinaris

7.1 Les disposicions relatives a la profilaxi i a les atencions veterinàries s'estableixen en els articles 23 i 24 del Reglament (CE) 889/2008.

Secció 3. Normes de producció específiques aplicables a les explotacions d'helicultura ecològica.

1. Àmbit d'aplicació

1.1 Aquesta secció és d'aplicació a tots els operadors que es dediquin a la cria de cargols i que vulguin comercialitzar els seus productes amb els distintius de la producció agrària ecològica.

1.2 Els productors de cargols ecològics estan sotmesos al Reglament (CE) 834/2007 del Consell i al Reglament (CE) 889/2008 de la Comissió. Les disposicions que s'estableixen a continuació complementen les disposicions del Reglament (CE) 889/2008.

2. Procedència dels animals

2.1 Els cargols destinats a la comercialització hauran d'haver nascut i estat criats segons les normes d'helicultura ecològica.

2.2 Es podran introduir animals no ecològics en una explotació amb finalitats de reproducció, i només si no hi ha disponibles cargols produïts ecològicament en nombre suficient i sempre que es compleixin les condicions següents:

- a) Quan es constitueix un ramat per primera vegada, els cargols no ecològics han de ser introduïts a la fase d'eclosió.
- b) Per a la renovació d'un ramat, es poden introduir un 20% dels animals adults destinats a la reproducció procedents d'explotacions convencionals, sempre que no hi hagi animals ecològics disponibles.
- c) Aquest percentatge pot elevar-se fins al 40%, subjecte a l'autorització prèvia de l'autoritat competent, en els casos següents:
 - Quan s'emprenqui una important ampliació de l'explotació.
 - Quan es procedeixi a un canvi de raça.

3. Conversió dels animals

3.1 Qualsevol animal no ecològic que entri en una explotació ecològica haurà de passar un període de conversió mínim de 4 mesos.

3.2 Els animals reproductors que ja estiguin a l'explotació en el moment en que s'inicia l'activitat segons les normes de la producció agrària ecològica, així com els seus productes, podran ser ecològics després de passar el període de conversió establert en el punt anterior.

4. Allotjaments i mètodes de cria

4.1 Es prohibeix la producció de cargols ecològics i no ecològics en una mateixa explotació.

4.2 La producció de cargols s'ha de portar a terme en espais a l'aire lliure. Eventualment, però, es pot realitzar a l'interior d'hivernacles freds. La producció de cargols només dins d'allotjaments està prohibida, a excepció dels períodes de reproducció, hibernació i incubació.

4.3 En condicions climàtiques extremes, quan perilli la producció de cargols, la fase de creixement dels cargols es pot fer, de forma transitòria, a l'interior dels allotjaments, a condició que durant aquest període no siguin alimentats.

4.4 Allotjaments i instal·lacions de reproducció, emmagatzematge i hibernació dels cargols

- 4.4.1 Es permet la reproducció dins d'allotjaments, a condició que les cries no s'alimentin abans de sortir als patis exteriors.

4.4.2 Totes les operacions d'emmagatzematge dels cargols (hibernació, reproducció, incubació o en condicions climàtiques extremes), excepte durant l'estoc abans de la venda, s'han de dur a terme en llocs suficientment ventilats i amb una densitat màxima de 100 Kg de cargols/m³. Per mantenir-hi una temperatura constant, està autoritzada la utilització de fred artificial. Aquesta temperatura ha de correspondre a la temperatura natural d'hibernació de la raça que s'estigui produint.

4.4.3 La neteja i desinfecció dels locals, dels allotjaments i dels tancats de reproducció, s'ha de fer raspant, o amb productes inclosos dins l'annex VII del Reglament (CE) 889/2008, una vegada buits els locals.

4.4.4 En el cas de reproducció dins d'hivernacle es prohibeixen els tractaments fitosanitaris. Només estan autoritzades les pràctiques mecàniques de desherbat i de lluita contra les plagues.

4.4.5 Durant la reproducció, la neteja quotidiana s'ha de fer amb aigua a pressió.

4.5 Patis exteriors

4.5.1 Els patis exteriors han de disposar d'una coberta vegetal densa permanent, amb la finalitat de facilitar, al mateix temps, alimentació, ombra i una humitat adequada. La humitat pot regular-se mitjançant l'aspersió d'aigua sobre els patis.

4.5.2 Si la hibernació dels cargols no es fa en els patis exteriors, aquesta s'ha de fer durant el període natural d'hibernació, en funció del període d'hibernació propi de la regió en la que es produeix.

4.5.3 Els patis i les subdivisions dels patis han d'estar dissenyats de manera que es puguin mantenir els lots aïllats uns dels altres. Per fer-ho, es poden utilitzar xarxes (enterrades en el sòl), vores equipades amb tanques elèctriques o qualsevol producte natural autoritzat per la reglamentació general (sabó negre o greix sempre que s'eviti l'escolament cap al sòl).

4.5.4 És obligatori fer un buit sanitari dels patis de quatre mesos, com a mínim, entre dues bandes.

4.5.5 Els refugis de protecció dels cargols han d'estar fabricats a partir de materials no tractats, naturals o inerts.

4.5.6 La protecció contra els depredadors dels cargols (rosegadors, insectes, etc.) durant el període de producció ha de ser únicament mecànica o de lluita biològica, amb excepció de la desratització que pot fer-se amb l'ajuda de tractaments convencionals aplicats a l'exterior dels patis i sense contacte directe amb el sòl. Aquests tractaments s'han de fer amb trampes tancades i evitant qualsevol dispersió accidental.

4.5.7 Està prohibit utilitzar tractaments fitosanitaris, excepte repulsius en la zona perimetral dels patis, o fertilitzants i esmenes en els patis durant la fase de producció. Fora d'aquests períodes i, com a molt, 30 dies abans d'introduir els cargols en els patis, es pot fer ús dels productes autoritzats pels annexes I i II del Reglament (CE) 889/2008.

4.6 Densitats i superfícies

4.6.1 A l'interior dels edificis, el volum net disponible per als cargols ha de ser, com a mínim, de 0,005 m³/cargol

4.6.2 La densitat en els patis exteriors no pot sobrepassar:

- Espècies de cargol de calibre mitjà i petit: 350 animals/m² (per exemple, *Helix aspersa aspersa*).
- Espècies de cargol de calibre gran: 250 animals/m² (per exemple, *Helix aspersa maxima*).

Aquestes densitats han de ser calculades pel productor en el moment de la introducció dels cargols en els patis.

4.6.3 La superfície d'un pati no pot excedir els 300 m² de sòl.

5. Identificació dels animals i pràctiques abans del sacrifici

5.1 La identificació dels cargols s'ha de fer per lots. La traçabilitat es posa en pràctica des de l'inici dels lots i ha d'estar sempre a disposició de l'autoritat de control. La informació addicional que s'ha de registrar en el quadern de camp que estableix l'article 76 del Reglament (CE) 889/2008 és la següent:

- El número del pati o de la subdivisió del pati on està ubicat el lot de cargols.
- La data d'introducció en el pati.
- La data o les dates de recollida dels cargols.

5.2 L'origen dels individus o dels grups d'individus ha d'estar registrat en el quadern de camp en funció de:

- La compra externa de cries de cargols.
- La selecció o la compra de reproductors.

5.3 Abans del sacrifici, els cargols han d'haver estat un període de 90 dies, com a mínim, en un pati exterior.

5.4 Abans del sacrifici, els cargols han de retirar-se dels patis exteriors i s'hauran de dejunar durant un període mínim de 5 dies.

5.5 El sacrifici es fa per escaldat dels animals.

6. Alimentació dels animals

6.1 Els cargols s'han d'alimentar amb matèries primeres de la pròpia explotació o, si això no és possible, hauran de ser alimentats en col·laboració amb altres explotacions ecològiques, principalment de la mateixa zona.

6.2 La incorporació en la ració alimentària de matèries primeres en conversió està autoritzada segons les condicions que preveu l'article 21 del Reglament (CE) 889/2008.

6.3 L'alimentació dels cargols ha de basar-se en el pasturatge dels patis i en les barreges de cereals, oleaginoses, proteaginoses, distribuïdes en forma de farina, granulada o en forma de *pellets*. Aquests aliments han d'estar disponibles sobre unes superfícies en les que es pugui controlar el seu estat i retirar-se en cas que no es consumeixin o s'hagin contaminat per fongs.

6.4 La incorporació de matèries primeres d'origen animal o de qualsevol aliment derivat de proteïnes animals en la ració dels cargols està prohibida.

6.5 Els additius per l'alimentació animal, els auxiliars tecnològics i altres productes utilitzats en l'alimentació animal es poden utilitzar en helicultura ecològica únicament si estan inclosos en l'annex VI del R (CE) 889/2008 i si es respecten les restriccions que es preveuen en el mateix reglament.

7. Profilaxi i tractaments veterinaris

7.1 La prevenció de malalties està basada en la selecció de races, pràctiques zootècniques, l'alta qualitat dels aliments, l'exercici, una densitat animal adequada i un allotjament adequat que ofereixi bones condicions higièniques.

7.2 La utilització de medicaments veterinaris al·lopàtics de síntesi química, inclosos els antiparasitaris o els antibiòtics administrats de forma preventiva o curativa, sobre els cargols destinats al consum està prohibida i comporta la desqualificació dels animals.